

Brussel, 30 juni 2023
(OR. en)

11131/23

ECOFIN 657
UEM 191
SOC 483
EMPL 334
COMPET 678
ENV 757
EDUC 270
RECH 302
ENER 393
JAI 903
GENDER 134
ANTIDISCRIM 128
JEUN 172
SAN 409

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	9823/1/23 REV 1
nr. Comdoc.:	COM(2023) 602 final
Betreft:	AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Bulgarije en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2023 van Bulgarije

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op aanbeveling COM(2023) 602 final van de Commissie en door de Raad en de Europese Raad is besproken.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Bulgarije en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2023 van Bulgarije

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 9, lid 2,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad², waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de faciliteit") werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De faciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester draagt de faciliteit bij tot economisch en inclusief herstel en de uitvoering van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name hervormingen en investeringen om de groene en de digitale transitie te stimuleren en om de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de faciliteit is op 30 juni 2022 bijgewerkt, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

² Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

- (2) Op 22 november 2022 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023 en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2023 voor coördinatie van het economisch beleid. Op 23 maart 2023 heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023 die de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid als centrum hebben. Op 22 november 2022 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad³ ook het waarschuwingsmechanismeverslag 2023 aangenomen, waarin zij Bulgarije niet heeft aangemerkt als een van de lidstaten die door onevenwichtigheden geraakt kunnen zijn of het risico lopen daardoor geraakt te worden. Derhalve zou een diepgaande evaluatie niet nodig zijn. De Commissie heeft ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone goedgekeurd, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2023 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ aangenomen op 16 mei 2023 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 13 maart 2023.
- (3) Hoewel de economieën in de Unie blijken te geven van opvallende veerkracht, blijft de geopolitieke context een negatief effect hebben. De economische en sociale beleidsagenda van de Unie, die resoluut achter Oekraïne staat, is erop gericht om op korte termijn de negatieve gevolgen van energieschokken voor zowel kwetsbare huishoudens als bedrijven te beperken en op middellange termijn de inspanningen met het oog op de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie, de ondersteuning van duurzame en inclusieve groei, de bewaking van de macro-economische stabiliteit en de vergroting van de veerkracht vol te houden. De agenda is ook sterk gericht op het vergroten van het concurrentievermogen en de productiviteit van de Unie.

³ Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25).

⁴ Aanbeveling van de Raad van 16 mei 2023 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 180 van 23.5.2023, blz. 1).

- (4) Op 1 februari 2023 heeft de Commissie een mededeling uitgebracht met de titel "Een industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk" ("het industrieel plan voor de Green Deal"). Het doel van het industrieel plan voor de Green Deal is om het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie te versterken en een snelle transitie naar klimaatneutraliteit te bevorderen. Het vormt een aanvulling op de lopende inspanningen in het kader van de Europese Green Deal en REPowerEU. Het heeft ook tot doel een omgeving te scheppen die gunstiger is voor het opschalen van de productiecapaciteit van de Unie voor de nettonultechnologieën en -producten die nodig zijn om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Unie te halen, en voor het verzekeren van toegang tot relevante kritieke grondstoffen, onder meer door de sourcing ervan te diversifiëren, geologische hulpbronnen in de lidstaten naar behoren te exploiteren en grondstoffen zoveel mogelijk te recyclen. Het industrieel plan voor de Green Deal is gebaseerd op vier pijlers: een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingsklimaat, versnelde toegang tot financiering, het verbeteren van vaardigheden, en open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens. Op 16 maart 2023 heeft de Commissie nog een mededeling gepubliceerd met de titel "Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030", die is gestructureerd rond negen elkaar versterkende aanjagers, met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. In de mededeling worden beleidsprioriteiten vastgesteld die bedoeld zijn om actief te zorgen voor structurele verbeteringen, gerichte investeringen en regelgevingsmaatregelen voor het concurrentievermogen van de Unie en haar lidstaten op lange termijn. Onderstaande aanbevelingen dragen bij tot de verwezenlijking van deze prioriteiten.

- (5) In 2023 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de faciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op alle of een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020 en 2022 blijven onverminderd relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die worden herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.
- (6) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad⁵ (de "REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van Russische fossiele brandstoffen snel af te bouwen. Dit zal bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. De REPowerEU-verordening stelt de lidstaten in staat een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toe te voegen aan hun nationale herstel- en veerkrachtplannen om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken. Die hervormingen en investeringen zullen ook het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie zoals uiteengezet in het industrieel plan voor de Green Deal helpen stimuleren, en zullen ingaan op de energiegerelateerde landspecifieke aanbevelingen die in 2022 en, indien van toepassing, in 2023 aan de lidstaten zijn gedaan. Met de REPowerEU-verordening wordt een nieuwe categorie ingevoerd van niet terug te betalen financiële steun die ter beschikking van de lidstaten wordt gesteld om nieuwe energiegerelateerde hervormingen en investeringen in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen te financieren.

⁵ Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1).

- (7) Op 8 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2024 ("de mededeling van 8 maart 2023"), die erop gericht is de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en aldus de beleidscoördinatie te versterken. De Commissie heeft eraan herinnerd dat de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact eind 2023 wordt gedeactiveerd. Zij heeft verzocht om een begrotingsbeleid in 2023-2024 dat de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn waarborgt en de potentiële groei op duurzame wijze verhoogt, en heeft de lidstaten verzocht in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's 2023 uiteen te zetten hoe hun begrotingsplannen ervoor zullen zorgen dat de in het Verdrag vastgestelde referentiewaarde van 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) wordt nageleefd en de schuld voortdurend op plausibele wijze wordt teruggedrongen, of dat de schuld op middellange termijn op een prudent niveau wordt gehouden. De Commissie heeft de lidstaten ook verzocht de nationale begrotingsmaatregelen die zijn ingevoerd om huishoudens en bedrijven te beschermen tegen de energieprijsschok, geleidelijk af te schaffen, te beginnen met de minst gerichte maatregelen. Zij heeft erop gewezen dat indien de steunmaatregelen zouden moeten worden verlengd vanwege hernieuwde druk van de energieprijzen, de lidstaten dergelijke maatregelen beter moeten richten op kwetsbare huishoudens en bedrijven. De Commissie heeft verklaard de begrotingsaanbevelingen te kwantificeren en te differentiëren. Bovendien zouden de begrotingsaanbevelingen moeten worden geformuleerd op basis van de netto primaire uitgaven, zoals voorgesteld in haar mededeling van 9 november 2022 over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance. Zij heeft aanbevolen dat alle lidstaten nationaal gefinancierde investeringen blijven beschermen en zorgen voor een doeltreffend gebruik van de faciliteit en andere Uniefondsen, met name in het licht van de doelstellingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie en veerkracht. De Commissie heeft aangegeven dat zij de Raad zal voorstellen om in het voorjaar van 2024 op het tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023, in overeenstemming met de bestaande wettelijke bepalingen.

- (8) Op 26 april 2023 heeft de Commissie wetgevingsvoorstellen ingediend om een omvattende hervorming van de Unieregels inzake economische governance door te voeren. De voorstellen moeten vooral de houdbaarheid van de overheidsschuld verbeteren en tegelijkertijd in alle lidstaten via hervormingen en investeringen duurzame en inclusieve groei bevorderen. Met deze voorstellen streeft de Commissie ernaar de nationale verantwoordelijkheid te vergroten, het kader te vereenvoudigen en de focus meer te leggen op de middellange termijn, in combinatie met doeltreffende en coherenter handhaving. Volgens de conclusies van de Raad van 14 maart 2023 over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance is het de bedoeling om de wetgevingswerkzaamheden in 2023 af te ronden.
- (9) Op 15 oktober 2021 heeft Bulgarije zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 4 mei 2022 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Bulgarije⁶ vastgesteld. De tranches worden vrijgegeven mits de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 een besluit heeft vastgesteld waarin wordt verklaard dat Bulgarije de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.
- (10) Op 5 mei 2023 heeft Bulgarije zijn nationale hervormingsprogramma 2023 en zijn convergentieprogramma 2023 ingediend, overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2023 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Bulgarije over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan.

⁶ ST 8091/2022 INIT; ST 8091/2022 ADD 1.

- (11) Op 24 mei 2023 heeft de Commissie het landverslag 2023 voor Bulgarije gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Bulgarije heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2022 heeft aangenomen en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Bulgarije van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Bulgarije heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.
- (12) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens daalde het overheidstekort van Bulgarije van 3,9 % van het bbp in 2021 tot 2,8 % in 2022, terwijl de overheidsschuld daalde van 23,9 % van het bbp eind 2021 tot 22,9 % eind 2022. Op 24 mei 2023 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, van het Verdrag. In dat verslag wordt de begrotingssituatie van Bulgarije besproken, aangezien het overheidstekort volgens de plannen in 2023 groter zal zijn dan 3 % van het bbp. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan het tekortcriterium was voldaan. In overeenstemming met haar mededeling van 8 maart 2023 heeft de Commissie niet voorgesteld om in het voorjaar van 2023 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden. De Commissie heeft vervolgens verklaard dat zij de Raad zou voorstellen om in het voorjaar van 2024 op het tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023. Bulgarije moet hier bij de bespreking en uitvoering van zijn begroting van 2023 en bij de voorbereiding van zijn begroting voor 2024 rekening mee houden.

- (13) Het overheidssaldo is beïnvloed door de budgettaire beleidsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. In 2022 omvatten de inkomstenverlagende budgettaire beleidsmaatregelen verlaagde tarieven van de belasting over de toegevoegd waarde voor verwarming en gas en lagere accijnzen op elektriciteit, aardgas en vloeibaar gas, terwijl de uitgavenverhogende budgettaire beleidsmaatregelen subsidies omvatten aan niet-huishoudelijke consumenten en distributiesysteembeheerders voor elektriciteit voor het verbruik van elektriciteit, aan huishoudens voor het verbruik van aardgas, en aan districtsverwarmingsbedrijven. De kosten van die maatregelen werden gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe belastingen op uitzonderlijke winsten van energieproducenten en -leveranciers, met name een tijdelijke heffing voor staatsbedrijven in de energiesector. De Commissie raamt de nettobegrotingskosten van die maatregelen op 1,5 % van het bbp in 2022. Het overheidssaldo is ook beïnvloed door de budgettaire kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne, die in 2022 op 0,1 % van het bbp worden geraamd. Tegelijkertijd zijn de geraamde kosten van de tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis van 3,7 % van het bbp in 2021 gedaald tot 1,0 % van het bbp in 2022.
- (14) Op 18 juni 2021 heeft de Raad Bulgarije aanbevolen⁷ om in 2022 een ondersteunende begrotingskoers te varen, onder meer met behulp van de impuls die uitgaat van de faciliteit, en om nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden. Bovendien heeft de Raad Bulgarije aanbevolen de groei van nationaal gefinancierde lopende uitgaven onder controle te houden.

⁷ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2021 van Bulgarije (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 6).

(15) Volgens ramingen van de Commissie was de begrotingskoers⁸ in 2022 ondersteunend, namelijk -1,2 % van het bbp, zoals aanbevolen door de Raad. Zoals aanbevolen door de Raad is Bulgarije het herstel blijven ondersteunen met investeringen die moeten worden gefinancierd uit de faciliteit en andere Uniefondsen. De met subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 0,8 % van het bbp in 2022 (0,9 % van het bbp in 2021). Nationaal gefinancierde investeringen zorgden voor een expansieve bijdrage van 0,5 procentpunten tot de begrotingskoers⁹. Bulgarije heeft de nationaal gefinancierde investeringen dus in stand gehouden, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd heeft de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers geleverd van 0,8 procentpunten. Die expansieve bijdrage omvatte het aanvullende effect van de budgettaire beleidsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te beperken (extra nettobegrotingskosten van 0,9 % van het bbp) plus de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne (0,1 % van het bbp). Bulgarije heeft de toename van de nationaal gefinancierde lopende uitgaven dus voldoende onder controle gehouden.

⁸ De begrotingskoers wordt gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde), met uitsluiting van tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis maar met inbegrip van uitgaven die worden gefinancierd met niet terug te betalen steun (subsidies) uit de faciliteit en andere Uniefondsen, ten opzichte van de potentiële groei op middellange termijn. Zie voor meer details Kader 1 in de statistische begrotingstabellen.

⁹ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een neutrale bijdrage van nul procentpunten van het bbp leveren.

- (16) Het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognose van het convergentieprogramma 2023 ten grondslag ligt, is gunstiger dan de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie voor 2023 en daarna. De regering gaat ervan uit dat het reële bbp in 2023 met 1,8 % en in 2024 met 3,3 % zal groeien. Ter vergelijking: in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een lagere groei van het reële bbp van 1,5 % in 2023 en van 2,4 % in 2024, voornamelijk als gevolg van negatievere verwachtingen over de evolutie van de inventarissen in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie en ondanks haar gunstigere voorspellingen over export en import in 2023. Voor 2024 is de lagere groei van het reële bbp in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie hoofdzakelijk te wijten aan grote negatieve verschillen in de bijdragen van de particuliere consumptie, investeringen en export.
- (17) In haar convergentieprogramma 2023 verwacht de regering dat het overheidstekort in 2023 zal stijgen tot 6,1 % van het bbp. Volgens het convergentieprogramma 2023 is de stijging van het tekort in 2023 voornamelijk het gevolg van maatregelen die zijn aangenomen om de pensioenen en lonen te verhogen, de impact van de indexatie van de pensioenen op de inflatie en het gemiddeld loon, de hogere uitgaven voor het sociaal, gezondheids- en onderwijsbeleid en meer nationale uitgaven voor overheidsinvesteringen. Het programma omvat geen andere beleidswijziging of consolidatiemaatregelen, aangezien de begroting 2023 waarin dergelijke budgettaire beleidsmaatregelen vervat kunnen zitten, niet was aangenomen toen het convergentieprogramma werd ingediend. Volgens het convergentieprogramma 2023 zal de overheidsschuldquote naar verwachting stijgen van 22,9 % eind 2022 tot 26,6 % eind 2023. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een overheidstekort van 4,8 % van het bbp voor 2023. Dat tekort valt lager uit dan in het convergentieprogramma 2023 was voorspeld, voornamelijk als gevolg van lager dan verwachte overheidsinvesteringen en hogere ontvangsten, zowel uit belastingen als van de Unie. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een lagere overheidsschuldquote van 25 % eind 2023. Het verschil is te wijten aan een lager voorspeld tekort en verschillende aannamen met betrekking tot de uitvoering en betalingen uit de faciliteit.

- (18) Het overheidssaldo wordt in 2023 naar verwachting nog steeds beïnvloed door de begrotingsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. Deze bestaan uit maatregelen uit 2022 die werden verlengd, met name de subsidies aan niet-huishoudelijke consumenten. De kosten van die maatregelen worden nog steeds deels gecompenseerd door belastingen op uitzonderlijke winsten van energieleveranciers, namelijk de solidariteitsbijdrage die is vastgesteld in Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad¹⁰. Rekening houdend met die inkomsten worden de nettobegrotingskosten van de steunmaatregelen in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie geraamd op 0,8 % van het bbp in 2023¹¹. De maatregelen in 2023 lijken niet gericht op de meest kwetsbare huishoudens of bedrijven en houden de prijsprikkel om de vraag naar energie te verminderen en de energie-efficiëntie te vergroten niet ten volle in stand. Tot slot zal het overheidssaldo voor 2023 naar verwachting profiteren van de geleidelijke afschaffing van de tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis, die op 1,0 % van het bbp worden geraamd.
- (19) In zijn Aanbeveling van 12 juli 2022¹² heeft de Raad aanbevolen dat Bulgarije actie onderneemt om er in 2023 voor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers¹³, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Tegelijkertijd moet Bulgarije klaarstaan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Bulgarije is ook aanbevolen te voorzien in meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de faciliteit en andere Uniefondsen.

¹⁰ Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad van 6 oktober 2022 betreffende een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen (PB L 261I van 7.10.2022, blz. 1).

¹¹ Het cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en — indien relevant — kapitaaluitgaven.

¹² Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Bulgarije en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2022 van Bulgarije (PB C 334 van 1.9.2022, blz. 11).

¹³ Op basis van de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt de potentiële outputgroei op middellange termijn (tienjaarsgemiddelde) van Bulgarije, die wordt gebruikt als maatstaf voor de begrotingskoers, geraamd op 12,9 % in nominale termen.

- (20) Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een expansieve begrotingskoers (-3,1 % van het bbp) bij een hoge inflatie. Dit volgt op een expansieve begrotingskoers in 2022 (-1,2 % van het bbp). Verwacht wordt dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 aan de begrotingskoers een expansieve bijdrage van 1,9 % van het bbp zal leveren. De expansieve bijdrage van nationaal gefinancierde netto primaire lopende uitgaven is niet te wijten aan een gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Kortom, de verwachte groei van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven is niet in overeenstemming met de Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. Bulgarije zal naar verwachting via de faciliteit en andere Uniefondsen aanvullende investeringen financieren en de nationaal gefinancierde investeringen in stand houden. De met subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zullen in 2023 naar verwachting 1,9 % van het bbp bedragen, terwijl nationaal gefinancierde investeringen naar verwachting een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 procentpunt zullen leveren¹⁴.
- (21) Volgens het convergentieprogramma 2023 wordt verwacht dat het overheidstekort in 2024 zal dalen tot 4,7 % van het bbp. De daling in 2024 is vooral te danken aan de hogere inkomsten van de Unie en de uitfasering van de energiesteunmaatregelen. Volgens het convergentieprogramma 2023 zal de overheidsschuldquote eind 2024 naar verwachting stijgen tot 30,7 %. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognose bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 4,8 % van het bbp in 2024. Dit is grotendeels in overeenstemming met het in het convergentieprogramma 2023 voorspelde tekort. In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een lagere overheidsschuldquote van 28,1 % eind 2024.

¹⁴ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een contractieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp leveren.

- (22) Het convergentieprogramma 2023 voorziet in de uitfasering van de meeste energiesteunmaatregelen in 2024. De Commissie gaat momenteel uit van een nettokost van de energiesteunmaatregelen van 0,1 % van het bbp in 2024, vergeleken met 0,8 % van het bbp in 2023. Die ramingen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de energieprijzen niet opnieuw zullen stijgen. De energiesteunmaatregelen waarvan momenteel wordt verwacht dat ze van kracht zullen blijven in 2024 lijken niet gericht te zijn op kwetsbare huishoudens of bedrijven. Ze houden de prijsprikkels om de vraag naar energie te verminderen en de energie-efficiëntie te vergroten niet ten volle in stand.
- (23) Verordening (EG) nr. 1466/97 roept op tot een jaarlijkse verbetering van het structurele begrotingssaldo in de richting van de begrotingsdoelstelling op middellange termijn met 0,5 % van het bbp als benchmark¹⁵. Rekening houdend met overwegingen inzake budgettaire houdbaarheid en de noodzaak om het tekort terug te dringen tot onder de in het Verdrag vastgestelde referentiewaarde van 3 % van het bbp, zou volgens de Commissie een verbetering van het structurele saldo met ten minste 0,5 % van het bbp passend zijn. Om een dergelijke verbetering te bewerkstelligen, mag de groei van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven¹⁶ in 2024 volgens de methode van de Commissie niet meer dan 4,6 % bedragen, zoals in deze aanbeveling tot uiting komt. Tegelijkertijd moeten de resterende energiesteunmaatregelen (die momenteel door de Commissie worden geraamd op 0,8 % van het bbp in 2023) geleidelijk worden afgeschaft, indien de ontwikkelingen op de energiemarkt dit toelaten en te beginnen bij de minst gerichte maatregelen, en moeten de daarmee samenhangende besparingen worden gebruikt om het overheidstekort terug te dringen. Volgens de ramingen van de Commissie zou dit leiden tot een groei van de netto primaire uitgaven die onder het aanbevolen maximale groeipercentage voor 2024 ligt. Bovendien is volgens de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie de groei van de nationaal gefinancierde netto primaire lopende uitgaven in 2023 niet in overeenstemming met Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. Indien dit wordt bevestigd, zou een lagere groei van de netto primaire uitgaven in 2024 passend zijn.

¹⁵ Artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1466/97 vereist ook een aanpassing van meer dan 0,5 % van het bbp voor lidstaten met een overheidsschuld van meer dan 60 % van het bbp of met meer aantoonbare risico's voor de houdbaarheid van de schuldpositie.

¹⁶ Netto primaire uitgaven worden gedefinieerd als nationaal gefinancierde uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief rente-uitgaven en conjuncturele werkloosheidsuitgaven.

- (24) Bij ongewijzigd beleid wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een groei van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven met 5,4 % in 2024, hetgeen boven het aanbevolen groeipercentage ligt. De in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie voorspelde aanpassing valt lager uit dan de besparingen door de volledige uitfasering van energiesteunmaatregelen. Dat is voornamelijk te wijten aan de impact van pensioenstijgingen op jaarbasis en geplande stijgingen van sommige lonen in de overheidssector, die het positieve effect van de uitfasering van de energiesteunmaatregelen ruimschoots teniet doen.
- (25) Volgens het convergentieprogramma 2023 zullen de overheidsinvesteringen naar verwachting stijgen van 4 % van het bbp in 2023 tot 4,6 % van het bbp in 2024. De hogere investeringen zijn toe te schrijven aan hogere nationaal gefinancierde investeringen en investeringen die door de Unie worden gefinancierd, namelijk via de faciliteit.
- (26) Het convergentieprogramma 2023 schetst een begrotingstraject op middellange termijn tot 2026. Volgens het convergentieprogramma 2023 zal het overheidstekort naar verwachting stijgen tot 4,9 % van het bbp in 2025 en tot 5 % in 2026. Het geplande overheidstekort zal dus binnen de looptijd van het programma niet opnieuw tot onder de 3 % van het bbp dalen. Volgens het convergentieprogramma 2023 zal de overheidsschuldquote naar verwachting stijgen van 30,7 % eind 2024 tot 37,1 % eind 2026.

(27) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Het Bulgaarse herstel- en veerkrachtplan wordt uitgevoerd, maar met een toenemend risico van vertragingen. Bulgarije heeft één betalingsaanvraag ingediend, die overeenstemde met 22 mijlpalen en doelstellingen in het plan en die leidde tot een totale terugbetaling van 1,37 miljard EUR. Een hoog niveau van regeringsinstabiliteit heeft geleid tot vertragingen bij belangrijke wetgevingshervormingen, zoals deze over openbare aanbestedingen, anticorruptie en de verantwoording van de procureur-generaal. Een gebrek aan politieke stabiliteit en administratieve capaciteit heeft ook geleid tot een vertraging van het uitvoeringswerk van meerdere belangrijke energie- en vervoersinvesteringen en tot het in vraag stellen van belangrijke aspecten van het plan, namelijk over het koolstofvrij maken van de energiesector. De tweede betalingsaanvraag heeft vertraging opgelopen en is nu gepland voor september 2023. Er is evenwel een groot risico dat meerdere mijlpalen en doelstellingen die verband houden met belangrijke hervormingen op het ogenblik van de indiening niet zullen zijn gehaald. Er wordt gewerkt aan het addendum van het plan en aan het REPowerEU-hoofdstuk. Gezien de politieke situatie is het tijdschema voor de afronding van dat werk nog onduidelijk. De snelle opname van het nieuwe REPowerEU-hoofdstuk in het herstel- en veerkrachtplan maakt de financiering mogelijk van aanvullende hervormingen en investeringen ter ondersteuning van de strategische doelstellingen van Bulgarije op het gebied van energie en de groene transitie. De systematische en doeltreffende betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan dat plan, om te zorgen voor een breed gedragen verantwoordelijkheid voor de algehele beleidsagenda.

- (28) De Commissie heeft alle programmeringsdocumenten van het Bulgaarse cohesiebeleid in 2022 goedgekeurd, met uitzondering van de prioriteit Fonds voor een rechtvaardige transitie en de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, die cruciaal zijn om het effect van de transitie op steenkoolregio's te verlichten. Het is van cruciaal belang om de cohesiebeidsprogramma's goed te keuren en snel uit te voeren in aanvulling op en in synergie met het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, om de groene en de digitale transitie te verwezenlijken, de economische en sociale veerkracht te vergroten en een evenwichtige territoriale ontwikkeling in Bulgarije tot stand te brengen.
- (29) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en de programma's van het cohesiebeleid aan bod komen, wordt Bulgarije geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met het koolstofvrij maken van de economie en de energieproductie.
- (30) Bulgarije heeft nog steeds de meest koolstofintensieve economie van de Unie, met een broeikasgasintensiteit die meer dan vier keer zo hoog is als het Uniegemiddelde. In 2021 bedroeg het aandeel van fossiele brandstoffen in de energiemix van Bulgarije 63 %, terwijl steenkool goed was voor 26 %, kernenergie voor 22 % en hernieuwbare energie voor 15 % (onder het Uniegemiddelde van 18 % voor hernieuwbare energie). Het herstel- en veerkrachtplan van Bulgarije bevat een hervorming van het strategisch kader voor het koolstofvrij maken van de economie, met name van de energiesector. Dit omvat de voorbereiding van scenario's en aanbevelingen door de commissie Energietransitie en vervolgens de goedkeuring van een stappenplan naar klimaatneutraliteit door de nationale vergadering, met ten laatste tegen 2038 de uitfasering van steenkool/ligniet. Hoewel de commissie Energietransitie in 2022 werd opgericht, heeft het aanbevelingsverslag vertraging opgelopen. Bovendien heeft de nationale vergadering in januari 2023 een resolutie goedgekeurd die de regering ertoe verplicht de verbintenissen van het Bulgaarse herstel- en veerkrachtplan voor het koolstofvrij maken van de samenleving, met inbegrip van een investering in elektriciteitsopslag, opnieuw te onderhandelen.

(31) Bulgarije heeft blijk gegeven van een hoge gasleveringszekerheid in uitdagende omstandigheden; zo werden de gasleveringen uit Rusland kort na de invasie in Oekraïne stopgezet. Bulgarije kon kortetermijncontracten voor de levering van vloeibaar aardgas (lng) via Griekenland afsluiten. De gasinterconnectie tussen Griekenland en Bulgarije ging in oktober 2022 van start. Hierdoor kon Bulgarije de volledige volumes overeengekomen leveringen uit Azerbeidzjan krijgen (1 miljard m³/jaar, ongeveer 30 % van het binnenlands verbruik). Het aandeel van gas in de energiemix bedroeg 14 %, wat minder is dan het Uniegemiddelde van 23 %. De industrie blijft de grootste gasverbruiker, met een aandeel van 42 %, met inbegrip van niet-energetisch verbruik. Stadsverwarmingssystemen in de grote steden Sofia en Plovdiv zijn afhankelijk van aardgas en maken ongeveer een derde van het totale aardgasverbruik van Bulgarije uit. Het aardgasverbruik van Bulgarije is in de periode tussen augustus 2022 en maart 2023 met 22 % gedaald ten opzichte van het gemiddelde gasverbruik in dezelfde periode in de voorgaande vijf jaar, waarmee het streefdoel van 15 %, dat is vastgesteld in Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad¹⁷, is overtroffen. Bulgarije wordt op grond van Verordening (EU) 2023/706 van de Raad¹⁸ aangemoedigd zich tot 31 maart 2024 te blijven inspannen om de gasvraag tijdelijk te verminderen.

¹⁷ Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad van 5 augustus 2022 inzake gecoördineerde maatregelen ter reductie van de gasvraag (PB L 206 van 8.8.2022, blz. 1).

¹⁸ Verordening (EU) 2023/706 van de Raad van 30 maart 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2022/1369 wat betreft de verlenging van de vraagreductieperiode voor gasvraagreductiemaatregelen en de versterking van de rapportage en monitoring van de uitvoering van die maatregelen (PB L 93 van 31.3.2023, blz. 1).

- (32) Wat hernieuwbare energiebronnen betreft, moet Bulgarije nog hindernissen wegwerken voor de installatie van faciliteiten voor hernieuwbare energie en de aansluiting ervan op het net. Dit maakt deel uit van een verbintenis in het kader van zijn herstel- en veerkrachtplan. In januari 2023 verwees de Commissie Bulgarije naar het Hof van Justitie van de Europese Unie, overeenkomstig artikel 260, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, omdat het Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad¹⁹ niet in nationaal recht had omgezet. Meer nadruk op energieopslag zou helpen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen op netschaal in Bulgarije te versnellen. Bovendien zou een verbetering van het netbeheer om het net flexibeler te maken, de integratie van bijkomende installaties voor hernieuwbare energie kunnen vergemakkelijken. Tegelijkertijd moet Bulgarije doorgaan met de ontwikkeling van energie-interconnecties met voldoende capaciteit met de buurlanden. Investerings in infrastructuur voor fossiele brandstoffen moeten tot het strikt noodzakelijke worden beperkt en zo ontworpen zijn dat ze toekomstbestendig zijn, om te vermijden dat ze afhankelijk raken van technologieën die niet stroken met de klimaatdoelstellingen of die de kost van de energietransitie verhogen.
- (33) Het herstel- en veerkrachtplan van Bulgarije bevat voor meer dan 1 miljard EUR aan investeringen voor de verbetering van de energie-efficiëntie in zowel openbare als particuliere gebouwen, met de oproep om projecten ter plaatse in werking te stellen. De oprichting van het nationale decarbonisatiefonds, die in 2023 wordt verwacht, is voor Bulgarije cruciaal om te slagen in zijn langetermijnstrategie om zijn gebouwenpatrimonium te renoveren en zal tegelijkertijd meer particuliere investeringen aantrekken doordat de aanpak van renovatieprogramma's wordt aangepast. Er zijn bijkomende inspanningen nodig om energiearmoede structureel aan te pakken, met name aan de hand van specifieke regelingen en technische en administratieve bijstand waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van kwetsbare groepen. Als Bulgarije de doelstellingen van "Fit for 55" wil halen, zal er meer ambitie nodig zijn om de broeikasgasemissies te verminderen en de doelstellingen inzake hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie te verhogen.

¹⁹ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

- (34) Tussen 2005 en 2021 zijn de broeikasgasemissies afkomstig van binnenlands vervoer behalve luchtvaart in Bulgarije gestegen met 19,5 %, terwijl ze in de Unie gemiddeld met 7,5 % zijn gedaald. Die sector is verantwoordelijk voor ongeveer een vierde van de broeikasgasemissies van het land. Het gebruik van emissievrije passagiersvoertuigen is laag, net als de densiteit van de openbare elektrische oplaadpunten in Bulgarije. De ontwikkeling van de Bulgaarse sectie van het trans-Europese vervoersnetwerk kampt met vertragingen, vooral wat de spoorweginfrastructuur betreft: dit staat de multimodaliteit in de weg en zet een rem op het potentieel om de doeltreffendheid en de duurzaamheid in het transport te vergroten. Luchtverontreiniging vormt een belangrijk gezondheidsrisico voor de bevolking van Bulgarije.
- (35) Het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden in sectoren en beroepen die van essentieel belang zijn voor de groene transitie, met inbegrip van productie, uitrol en onderhoud van nettonultechnologieën, leidt tot knelpunten in de transitie naar een nettonuleconomie. Hoogwaardige onderwijs- en opleidingsstelsels die inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt en gerichte bij- en omscholingsmaatregelen zijn van cruciaal belang om tekorten aan vaardigheden aan te pakken en arbeidsintegratie en -verschuivingen te bevorderen. Om het onbenutte arbeidsaanbod te ontsluiten, moeten die maatregelen toegankelijk zijn, met name voor de personen voor wie en in de sectoren en regio's waarvoor de gevolgen van de groene transitie het grootst zijn. In 2022 werden in Bulgarije arbeidstekorten gemeld voor een aantal beroepen waarvoor specifieke vaardigheden of kennis voor de groene transitie vereist zijn²⁰. Voor de periode 2021-2027 werd in het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus 152 miljoen EUR toegewezen voor maatregelen ter bevordering van groene vaardigheden en jobs. Het Fonds voor een rechtvaardige transitie voorziet ook in een mogelijkheid om de sociale dimensie van de groene transitie voor de drie in aanmerking komende regio's in het land aan te pakken.
- (36) In het licht van de beoordeling van de Commissie heeft de Raad het convergentieprogramma 2023 onderzocht, en zijn advies²¹ daarover is in de aanbevelingen 1, 2 en 3 weergegeven,

²⁰ Verslag over tekorten aan arbeidskrachten 2022 – Europese Arbeidsautoriteit.

²¹ Op grond van artikel 9, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97.

BEVEELT AAN dat Bulgarije in 2023 en 2024 de volgende acties onderneemt:

1. Zo spoedig mogelijk in 2023 en 2024 de geldende noodsteunmaatregelen voor energie afbouwen, met gebruikmaking van de daarmee samenhangende besparingen om het overheidstekort terug te dringen. Indien hernieuwde stijgingen van de energieprijzen nieuwe of voortgezette steunmaatregelen vereisen, ervoor zorgen dat dergelijke steunmaatregelen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, budgettair haalbaar zijn, en stimulansen voor energiebesparing behouden.

Zorgen voor een prudent begrotingsbeleid, met name door de nominale stijging van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven in 2024 te beperken tot maximaal 4,6 %²².

Nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand houden en zorgen voor een doeltreffende absorptie van subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen.

Voor de periode na 2024 blijven streven naar een begrotingsstrategie op middellange termijn van geleidelijke en duurzame consolidatie, in combinatie met investeringen en hervormingen die bevorderlijk zijn voor een hogere duurzame groei, teneinde een prudente begrotingssituatie op middellange termijn tot stand te brengen.

2. Zorgen voor een doeltreffende governancestructuur en de administratieve capaciteit versterken om een snelle en gestage uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan mogelijk te maken. Snel de laatste hand leggen aan het REPowerEU-hoofdstuk, zodat snel een begin kan worden gemaakt met de uitvoering ervan. Voortgaan met de snelle uitvoering van de programma's van het cohesiebeleid, in nauwe complementariteit en synergie met het herstel- en veerkrachtplan.

²² Dit komt naar schatting overeen met een jaarlijkse verbetering van het structurele begrotingssaldo met ten minste 0,5 % van het bbp voor 2024, zoals beschreven in overweging 23.

3. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen en de energietransitie versnellen door een snellere uitrol van hernieuwbare energiebronnen, en tegelijk zorgen voor opslagcapaciteit om de flexibiliteit van het energiesysteem te vergroten. De elektriciteitsnetinfrastructuur versterken en het beheer ervan verbeteren door de connectieprocedures gelijk te schakelen en elementen van slimme netten in te voeren. Inspanningen blijven leveren om de interconnectie met buurlanden te vergroten. De renovatie van gebouwen versnellen om energie-efficiëntie te stimuleren en energiearmoede aan te pakken. Nieuwe, toekomstbestendige oplossingen voor districtsverwarming en duurzaam stadsvervoer bevorderen en de ontwikkeling van de spoorweginfrastructuur versnellen. De beleidsinspanningen opvoeren die gericht zijn op het voorzien in en verwerven van vaardigheden en competenties die nodig zijn voor de groene transitie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter
